

2021.

Демократска странка

Градски одбор Београд

[АНТИКОРУПЦИЈА]

Антикорупцијска политика Демократске странке за Београд

Бедем против корупције! – предлог политике Демократске странке за борбу против корупције у граду Београду

Од чега полазимо?

Борба против корупције представља темељно опредељење сваког демократског друштва. Као први непријатељ демократије, корупција обавезује све друштвене учеснике, а нарочито политичке субјекте да своје деловање усмере у борби против ове пошасте. Та обавеза у Србији је данас још и већа, с обзиром на то да борба против корупције за садашњу власт није никакав приоритет, да она у великој мери учествује у коруптивним радњама и подстиче даље успостављање коруптивних пракси!

Политички субјекти, а нарочито политичке странке, независно од тога да ли учествују у власти или су у опозицији, своје програме морају темељити на анти-корупционим принципима као што су **транспарентност, једнакост, економичност и професионално управљање**. Политичке партије морају непрестано потврђивати такво своје програмско опредељење и на тај начин преузимати одговорност и вршити директан утицај на остале чланове друштва у циљу стварања погодног тла за учвршћивање и напослетку продубљивање демократије.

Демократска странка, као први извор демократских промена, истиче борбу против корупције и на томе базира свој програм нудећи сагласна решења и у свим другим областима. Без обзира да ли је на власти или у опозицији, Демократска странка, блиско свом дугогодишњем постојању, а изнад свега захваљујући свом богатом политичком искуству, чврсто стоји на становишту да је сузбијање корупције неопходно на свим нивоима власти, а нарочито на највишем. Делотворност приступа лежи у неопходности изградње институционалних и ванинституционалних механизма, као бедема потенцијалним коруптивним радњама представника власти и као подршке за шире друштвено учешће у истој борби.

Имајући у виду величину града Београда, његов значај у систему локалне самоуправе, чињеницу да на његовој територији живи $\frac{1}{4}$ становништва Србије, да је он политички, привредни и културни центар земље, Београд треба да буде и генератор и промотер различитих политика у Србији, укључујући и политику у области борбе против корупције. Град Београд треба да буде пример добре градске управе која одговорно обавља јавне послове и сврсисходно троши јавна средства, која развија механизме који ће да спрече корупцију, односно који ће на њу адекватно да одговоре. Другим речима, **град Београд треба да буде пример** другим јединицама локалне самоуправе у Србији, али и шире, **како се корупција превенира и сузбија**.

Шта предлажемо?

С обзиром на то да у граду Београду постоји велики број органа, организација, установа, јавних и јавних комуналних предузећа, велики је и број „тачака у градском систему“ које је потребно обезбедити од корупције. У контексту борбе против корупције, Демократска странка ће посебну пажњу усмерити на решавање следећих проблема у Београду: **нетранспарентност јавне управе, злоупотреба јавних предузећа у приватне и политичке сврхе и ненаменско трошење јавних средстава**.

Бољи увид јавности у рад градске управе и веће учешће грађана у анти-коруптивним механизмима представљају кључ за смањење корупције у ситуацији када је она у граду Београду постала ендемска појава и када законодавни оквир и успостављени механизми за борбу против корупције у пракси не дају никакве резултате. Београду су потребна решења која дају резултате и која ће да буду бедем против корупције. Демократска странка ће изградити тај бедем заједно са грађанима и у том погледу предлажемо три сета решења:

1. Транспарентну јавну управу!

Београд је, према годишњем индексу транспарентности локалне самоуправе, који објављује Транспарентност Србија, **2015. године од 146 посматраних општина и градова у Србији био на 96. месту, да би 2019. пао на 120. место, а 2020. је оборен на 129. место, што значи да је Београд у Србији на самом зачељу по транспарентности локалне самоуправе.** Нетранспарентност претпоставља **недостатак докумената и информација** које би требало бити јавно доступне и на тај начин омогућиле, а пре свега подстакле шире учешће грађана по питању трошења њиховог новца, то јест новца из буџета и других јавних средстава. Путем градског сајта, немогуће је правовремено доћи до *записника са седница Скупштине, етичког кодекса за функционере, уговора које град Београд потписује, извештаја о имовини градоначелника, као ни до података о лобирању. У појединим периодима, на градском сајту буџет није увек видно истакнут, затим одлука о његовом извршењу и сл. Информације* из делокруга јавне управе треба да се објављују на начин да буду: **свима доступне, лако претраживе, увек поуздане и релевантне, свима разумљиве, бесплатне, увек ажуриране.**

Демократска странка ће омогућити грађанима увид у све информације! С тим у вези, Демократска странка се залаже да на сајту града буду **јасно и правовремено истакнути сви документи и одлуке које градска управа доноси**, а пре свега:

1. Информатор о раду;
2. Одлука о буџету;
3. Извршење буџета;
4. План јавних набавки за текућу годину;
5. Извршење јавних набавки;
6. Информације о додељеној државној помоћи;
7. Списак услуга које пружа град Београд;
8. Статут града;
9. Просторни план Београда;
10. Стратегија локалног одрживог/економског развоја;
11. Локални акциони план за младе;
12. Локални еколошки акциони план;
13. Службени лист града;

У оквиру предлога решења која би требало да поправе оцену транспарентности на нивоу града, Демократска странка се залаже и за **усвајање Локалног антикорупцијског плана** и формирање **тела за праћење реализације тог плана** (скоро $\frac{3}{4}$ локалних самоуправа у Србији усвојило такве планове). Овај план садржаће мере за сузбијање корупције, али и идентификовати области које су најподлежније корупцији и у односу на које би се такве мере даље дефинисале.

Залажемо се за успостављање градског надзора, који има за циљ да створи нови простор за грађане који ће надгледати активности града и његових органа, укључујући и трошење средстава из градског буџета. Чланови надзора треба да буду изабрани између грађана Београда насумично и на начин да представљају репрезентативни узорак демографске структуре града, слично како је то урађено у неким другим европским градовима, на пример у Мадриду. Градски надзор треба повремено да се састаје и на својим састанцима размотра различите предлоге градске управе и грађана, и на тај начин осигурава и ефикасна консултација са грађанима.

Демократска странка се залаже и за то да се **грађани редовно обавештавају како да дођу до инфомација**. Установићемо праксу да јавна и јавна комунална предузећа која сервисирају грађане, уз рачуне које им редовно достављају на месечном нивоу (за комуналне услуге, водноснабдевање), наводе адресе линкова на којима грађани могу наћи податке о пословању и другим активностима предузећа која плаћају. Да бисмо унапредили транспарентност, **обезбедићемо пренос или снимак седница органа градске управе, њених установа и јавних предузећа**. Јавни органи и предузећа треба редовно да „стримују“ своја заседања, односно да постављају снимке, уколико нису у могућности да обезбеде пренос уживо, јер се на тај начин смањује могућност за злоупотребе у раду, омогућава бољу информисаност грађана и подстиче њихово интересовање за рад јавних органа и предузећа.

2. Стоп злоупотреби јавних предузећа у приватне и политичке сврхе и тзв. ведеизацији

Један од основних проблема у раду јавних предузећа у Србији, па и у Београду, и индикатор њихове злоупотребе од стране странака на власти јесте тзв. „**ведеизација**“ **управљачког кадра**. У 2019. је чак 63% руководиоца, а у 2020. години њих 56% било у статусу в.д-а у јавним предузећима. **Постављање вршилаца дужности на чело предузећа често је у супротности са законом**, с обзиром на то да се они постављају дуже од законског рока након којег се морају изабрати директори (три, односно чест месеци). У Београду, према доступним подацима, тренутно, од 26 јавних и јавних комуналних предузећа, на челу 17 њих су вршиоци дужности, од којих се многи у том статусу налазе дужи низ година. Још један модел злоупотребе, јесте – шетање- ВД директора из једног комуналног предузећа у друго, чиме се додатно крши Закон о јавним предузећима према ком руководиоци треба да имају искуство рада у области којом се предузеће бави.

Како је овако установљен модел ведеизације у директном сукобу са начелом професионализације као једним од основних стубова у борби против корупције, ДС ће **у прве две недеље** након доласка на власт у Београду, сменили **све СНС вршиоце дужности директора у јавним и јавним комуналним предузећима, и у првих 100 дана власти ће омогућити професионализацију управљачког кадра, односно спровођење конкурса за избор стручних људи са чистим дипломама и биографијама!** Време је да се унапреди запошљавање људи који имају одговарајућу професионалну основу за обављање посла, да се искорени партијско управљање у јавним и јавним комуналним предузећима и да се учини напор да се напусти досадашња пракса.

У циљу сузбијања злоупотреба јавних предузећа, Демократска странка ће **стимулисати учешће грађана у раду надзорних механизма јавних предузећа**. Учешће грађана је потребно

подстицати и стимулисати тако што ће им се **омогућити и одређене комуналне погодности** из домена тих предузећа – на пример умањење цене за комуналне услуге за целу зграду у којој грађанин/ка живи, првенство у разматрању одређених комуналних потреба краја у којем грађанин/ка живи, и др.

3. Заустављање ненаменског трошења јавних средстава

Сумње на **ненамеско али и потпуно несврсисходно трошење јавних средстава** грађана Београда присутне су не само у пословању јавних и јавних комуналних предузећа, већ и приликом спровођења јавних набавки, те уговарања и реализације других послова од стране органа градске управе. На то указују бројни примери набавке прескупе новогодишње расвете и украса, подизања споменика (којима се не зна цена), реконструкција тргова и улица која траје по више година, поновна реконструкција већ реконструисаних саобраћајница и инфраструктурних објеката и др. Па ипак, упркос оваквом трошењу јавних средстава, град Београд у више наврата добијао је знатна новчана средства из републичког буџета, на основу „смањеног обима прихода“ и немогућности да покрије своје трошкове. Само у периоду 2016-2019. године град Београд је добио преко две милијарде динара из републичке буџетске резерве, што је преко 13% тих средстава, по чему је он апсолутни рекордер. Све ово говори да се ненаменском трошењу јавних средстава у граду Београду мора стати на пут, тј. да се морају утврдити механизми који ће да поспеше контролу јавног новца.

Да би се спречило ненаменско трошење финансијских средстава, потребно је **појачати контролу над трансферима** који се реализују из градског буџета ка установама и предузећима чији је оснивач Град Београд. Да би се појачала контрола, потребно је да ти трансфери буду транспарентни, односно да грађани имају потупни увид у њих. Један од првих корака је учинити **извршење буџета транспарентнијим** тако да буде доступнији за разумевање грађанима и широј јавности уопште. **Извршење буџета мора бити исказано по пројектима и јавним набавкама, а не буџетским категоријама**, које су сада наведене тако да уопште нема разумевања шта улази у одређену категорију и где одлази новац. Ово се може постићи и проширењем употребе **САП система**, који се већ користи за поједине трансакције, на све финансијске трансфере за које је то могуће а који иду из градског буџета. У том смислу, потребно је додатно **унапредити САП систем како би се заштитили подаци о личности** и други приватни подаци који се евентуално појављују у тим финансијским трансакцијама.

Залажемо се **да се дефинишу циљеви јавних предузећа**, као и садржај и структура планова пословања јавних предузећа и да се све то учини јавно доступним. Такође се залажемо **да се одреде критеријуми на основу којих се могу давати субвенције јавним предузећима**, како би се избегло да се средства из субвенција троше ненаменски. Имајући у виду да су јавне набавке, нарочито оне које спроводе јавна и јавна комунална предузећа, велики генератор корупције како у Србији, тако и у Београду, Демократска странка ће **омогућити ревизију великих јавних набавки које је спровела градска управа и градска јавна предузећа у Београду** (које се, на пример, тичу вишегодишње реконструкције Улице Џорџа Вашингтона, Трга Републике) и **укинути праксу јавних набавки које се спроводе по хитном поступку**. Шта више, обећавамо да ћемо у првих годину

дана градске власти у којој будемо учествовали **број јавних набавки смањити за пола**. Овим шаљемо поруку и како желимо да мењамо целокупан систем јавних набавки у Србији.